

การจัดการเรียนรู้สุนทรียนิเทศศาสตร์เชิงบูรณาการ
เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์

นางสาวประภัสสร จันทรสถิตย์พร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวาทวิทยา - ภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดง

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-14-3333-6

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE INTEGRATED AESTHETIC COMMUNICATION'S LEARNING MANAGEMENT
TO ENHANCE THE GRADUATES' DESIRABLE CHARACTERISTICS

MissPraputsorn Chansatitporn

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Communication Arts
Department of Speech Communication and Performing Art
Faculty of Communication Arts
Chulalongkorn University
Academic year 2005
ISBN 974-14-3333-6

481832

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การจัดการเรียนรู้สุนทรียนิเทศศาสตร์เชิงบูรณาการ

เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์

โดย

นางสาวประภัสสร จันทร์สถิตย์พร

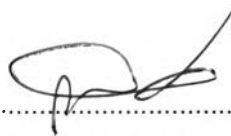
สาขาวิชา

วาทวิทยา

อาจารย์ที่ปรึกษา

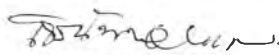
รองศาสตราจารย์ถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์

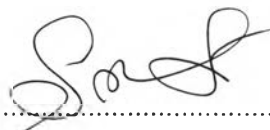
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

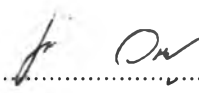

..... คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. พีระ จิรโสภณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการสอบ
(รองศาสตราจารย์ อวยพร พานิช)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์ สุกัญญา สมไพบูลย์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ รัชณี วงศ์สุมิตร)

4785086828 : MAJOR SPEECH COMMUNICATION

KEY WORD : AESTHETIC COMMUNICATION/INTEGRATED KNOWLEDGE/GRADUATES'
DESIRABLE CHARACTERISTICS

PRAPUTSORN CHANSATITPORN: THE INTEGRATED AESTHETIC
COMMUNICATION'S LEARNING MANAGEMENT TO ENHANCE THE
GRADUATES' DESIRABLE CHARACTERISTICS. THESIS ADVISOR : ASSOC.
PROF. THIRANAN ANAWAJSIRIWONGS, THESIS COADVISOR : SUKANYA
SOMPIBOON 170 pp. ISBN 974-14-3333-6.

The research topic addresses "The Integrated Aesthetic Communication's Learning Management to Enhance the Graduates' Desirable Characteristics", is focused on the integrated learning processes during the 3 productions of Poem Recital and Musical play "Aong San Suu kyi : 60 Years of the Sun Behind the Clouds" (1.Sriburapha Auditorium at Thammasat University 2.Chulalongkorn University Auditorium and 3.Chiang Mai University Arts Museum) The methodology is based on Qualitative approach involved the collection of data from both learners and learning tutors. Depth interviews with the tutors and using participatory approach while studied.

The research can be summarized as follows: There are 3 steps to produce the aesthetic communication's learning management

1. pre production 2.production and 3.post production. During each step there are 8 ways of integrated learning management 1.One subject integrated with life skills. 2.One subject integrated with multi-disciplinary. 3.Interdisciplinary. 4.Integrated with life styles and social agenda. 5.Activities Integrated. 6.Project Integrated. 7.Problem solving Integrated and 8.Team teaching Integrated. By using Thailand Qualification Framework, according to the integrated aesthetic communication management, the most graduates' desirable characteristics are excellent skill and thinking and also pro-active knowledge and ethic. By using Chulalongkorn University students' development strategy and graduates' desirable characteristics; Intelligence and knowledge, Society, Ethic and Professional skill. The learners self evaluation indicated the integrated aesthetic communication's learning management most encourages the self and social responsibility of the learners.

Department Speech Communication and Performing Arts

Field of study Speech Communication

Academic year 2005

Student's signature.....

Advisor's signature.....

Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

โลกแห่งการเรียนรู้สุนทรียนิเทศศาสตร์ จะไม่มีวันสิ้นสุด แม้ว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะเดินทางมาถึงสุดทางแล้วก็ตาม วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ ด้วยความกรุณาอย่างยิ่ง ของ รองศาสตราจารย์ถิรพันธ์ อนุวัชศิริวงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ที่แม้ว่าจะลืมหือโทรศัพท์มือถือไว้ที่ใด ก็ยังคงใส่ใจและห่วงใยโทรศัพท์มาหา ติดตาม ตรวจสอบ แก้ไข ข้อบกพร่องทุกจุดอย่างละเอียด ให้กับลูกศิษย์ทุกคนรวมทั้งผู้วิจัยอย่างไม่เหน็ดเหนื่อย ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณและจะระลึกถึงความกรุณาและเสียสละของอาจารย์ตลอดไป

ขอขอบพระคุณ อาจารย์สุกัญญา สมไพบูลย์ “ครูโอ๊ะ” ที่คอยแนะนำ หาหนังสือมากมาย บรรดาแม่ มาประกอบการศึกษา และพูดคุยให้กำลังใจในการทำงาน ขอขอบคุณ อาจารย์จิรายุทธ สินธุพันธ์ “ครูกอล์ฟ” ที่ทำให้การเรียนการสอนการสื่อสารการแสดงของผู้วิจัยมาได้ไกลถึงวันนี้ อาจารย์อวยพร พานิช ที่คอยลุ้นและกระตุ้นเตือนเรื่องเวลาอย่างสม่ำเสมอ อาจารย์รัชนิ วงศ์สุมิตร “ครูอ้อม” ที่กรุณาให้ข้อคิดและสละเวลาในการอ่านวิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณอาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ตั้งแต่ครั้งก่อน อาจารย์ที่สอนการแสดงทุกท่าน หนังสือตำรา ที่ได้ศึกษามาตลอดตั้งแต่เริ่มเรียนหนังสือ ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณวัชรพล (ใจ) สำหรับเสียงพูดคุย ทางโทรศัพท์ ยามเที่ยงคืน กำลังใจ คำแนะนำ ความช่วยเหลือ ทุกสิ่งทุกอย่าง คุณกุสุมา (พี่ป๋อง) ที่ให้คำปรึกษา ความเป็นห่วงเป็นใย คุณวิฑูรย์ (พี่ต๋อง) คุณณัฐภรณ์ (พี่เอ) คุณปอรรถม์ (พี่มิ่งค์) พี่ๆ ที่ให้โอกาสได้ร่วมงานด้วย ขอขอบคุณน้องๆ ภาควิชาวาทวิทยาและ สื่อสารการแสดง (ส้ม, นุ่น, เบ็ตตี้, ผึ้ง, มิน, แอน, โซเอะ, คณิน, หมิง ฯลฯ) น้องๆ จาก ม.บูรพา (แต้ว, ตาล, คอลิด, ตุ่น, ไวน์, ฝ่าย, ปาล์ม) ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล ขอขอบคุณพี่สมาใจ ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือในการติดต่อประสานงานหลายๆ ครั้ง ขอขอบคุณคุณกฤษฎา ที่ให้ใจ ในการเก็บข้อมูลเชิงเทคนิคต่างๆ และขอบคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานครั้งนี้ทุกท่านที่อาจไม่ได้เอ่ยนาม

คุณค่าของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของพ่อแม่ผู้ส่งลืบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์คณินีย์ จันทรสถิตย์พร (อาโก) ผู้เลี้ยงดูและมอบการศึกษาอันเป็นมรดก อันล้ำค่าให้แก่ผู้วิจัย รวมทั้งเป็นแรงผลักดันให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภูมิ.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหาคำวิจัย.....	6
วัตถุประสงค์.....	7
ขอบเขตการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์.....	7
วิธีดำเนินการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
2 แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
แนวคิดสุนทรียนิเทศศาสตร์.....	9
แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ.....	12
แนวคิดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์.....	18
แนวคิดละครเพื่อการพัฒนา.....	24
งานวิจัยการใช้ละครในฐานะที่เป็นสื่อการสอนในต่างประเทศ.....	26
งานวิจัยการใช้ละครในฐานะที่เป็นสื่อการสอนในประเทศไทย.....	27
3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	29
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	29
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	30

บทที่	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	30
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	31
การนำเสนอข้อมูล.....	31
4 ผลการวิจัย.....	32
รูปแบบการจัดการเรียนรู้สุนทรียนิเทศศาสตร์เชิงบูรณาการ.....	32
- สุนทรียนิเทศศาสตร์ กวีคดีการ การสื่อสารสุนทรียะ.....	32
- สหวิทยาการแห่งการเรียนรู้ บูรณาการวิชาการ ผลงานสื่อสารการแสดง.....	99
คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์จากการประเมินตนเองของผู้เรียนรู้.....	108
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	136
สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล.....	137
- กระบวนการเชิงบูรณาการในการจัดการเรียนรู้สุนทรียนิเทศศาสตร์ที่ส่งผลต่อ คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์.....	137
ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัย.....	147
- ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายหรือการปฏิบัติ.....	147
รายการอ้างอิง.....	149
ภาคผนวก.....	152
ก ตารางการปฏิบัติงาน.....	153
ข กำหนดการ.....	156
ค ข่าวประชาสัมพันธ์.....	158
ง คำอธิบายรายวิชา.....	162
จ ภาพจากการแสดง.....	166
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	170

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	กรอบแนวคิดคุณลักษณะบัณฑิตของประเทศไทยที่พัฒนาแล้ว..... 21
2	แผนการจัดกิจกรรมสุนทรียนิเทศศาสตร์เชิงบูรณาการ..... 102
3	การจัดการเรียนรู้สุนทรียนิเทศศาสตร์ แบ่งตามประเภทและลักษณะการบูรณาการ 107
4	คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่พบจากการเรียนรู้สุนทรียนิเทศศาสตร์ เชิงบูรณาการ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา..... 127
5	คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่พบจากการเรียนรู้สุนทรียนิเทศศาสตร์ เชิงบูรณาการ ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนานิสิตและบัณฑิตที่พึงประสงค์ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย..... 135

สารบัญแนภูมิ

แนภูมิที่	หน้า
1 การจัดการเรียนรู้สุนทรียนิเทศศาสตร์เชิงบูรณาการแบบสหวิทยาการ.....	17
2 ยุทธศาสตร์พัฒนานิสิตและคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.....	19
3 วัตถุประสงค์ของละคร.....	25
4 การพัฒนาเชิงบูรณาการของละคร.....	26
5 กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สุนทรียนิเทศศาสตร์.....	99
6 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ.....	100
7 กระบวนการเชิงบูรณาการในการจัดการเรียนรู้และจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ สุนทรียนิเทศศาสตร์เชิงบูรณาการที่ส่งผลต่อคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์.....	138

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 การใช้การเสนอเรื่องด้วยภาพนิ่ง ที่ให้อารมณ์คล้ายภาพเขียนที่มีชีวิต.....	58
2 นักแสดงใช้การสื่อสารทางร่างกายที่ช่วยเสริมอารมณ์ของบทพูด.....	59
3 การใช้ลีลาเพื่อประกอบกับบทกวีที่สะท้อนความงดงามของความหวัง.....	60
4 การใช้อุปกรณ์ สร้างภาพเชิงนามธรรมที่สื่อความหมายถึงสัญลักษณ์ของชาวพม่า นั่นคือเจดีย์ชเวดากอง.....	66
5 การสร้างภาพลักษณะเดียวกับภาพที่ 4 ในขนาดและรูปแบบเวทีแสดงที่ต่างกัน.....	67
6 เกรียงไกร พุเกษม ผู้รับบท ไมเคิล อริส สามี อง ซาน ชูจี ขณะซ้อมการแสดง.....	68
7 ภาพขณะซ้อม ระหว่าง ปอรรีชม์ ยอดเนร ผู้รับบท อง ซาน ชูจี และเกรียงไกร ในฉากที่ องซาน ชูจี กล่าวขอคำมั่นสัญญาในการสนับสนุนการต่อสู้ เพื่อประเทศชาติและประชาชนของเธอกับสามี.....	68
8 จากการซ้อมสู่การแสดงจริง ฉากรำลึกถึงความรักที่ยิ่งใหญ่ที่อง ซาน ชูจี มีต่อประเทศชาติ และประชาชนชาวพม่าด้วยการเสียดสละอนาคตทางครอบครัว ระหว่างเธอกับไมเคิล อริส และลูกๆ.....	69
9 สาครินทร์ นุรักษ์เช ผู้มารับบทไมเคิล อริส แทนเกรียงไกร ซึ่งสาครินทร์ต้องปรับ เปลี่ยนบุคลิกเดิมที่เป็นเด็กวัยรุ่นทันสมัยทั้ง ทรงผมและท่วงท่า ให้กลายเป็น สามีของสตรีที่ยิ่งใหญ่ที่สุดคนหนึ่งในโลก.....	69
10 สาครินทร์ กับการแสดงในฉากสำคัญที่ ไมเคิล อริส ต้องแสดงออกถึงความรัก ความเข้าใจและแรงสนับสนุนในความเชื่อ ความศรัทธาของ อง ซาน ชูจี.....	70
11 การแต่งกายในชุดพร้อมเคลื่อนไหว จะช่วยอำนวยความสะดวกในการฝึกซ้อม ทิศทางการเคลื่อนที่และการฝึกการใช้ร่างกายในการสื่อสารเพื่อเสริมและสื่อ ความหมาย ทำให้นักแสดงใช้ร่างกายได้เต็มที่.....	71
12 การกำหนดตำแหน่งของนักแสดงเมื่อครั้งที่ใช้ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งระยะความลึกสูง จึงต้องสร้างรูปแบบตำแหน่งให้ลึกด้วย.....	72
13 ผู้กำกับ กำลังปรับการจัดตำแหน่งของนักแสดงใหม่ เมื่อใช้เวที หอนิทรรศการ ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งมีระยะแคบและตื้นกว่าหอประชุมจุฬาฯ ทำให้นักแสดงใช้ร่างกายได้เต็มที่.....	72
14 การจัดองค์ประกอบภาพบนเวที ต้องประกอบด้วยตำแหน่งที่ไม่บดบังกัน ความสวยงามของระยะห่าง และการสื่อความหมายที่ตรงตามจุดประสงค์.....	73

- 15 ผู้รับบท คิม และ อเล็กซานเดอร์ กำลังจดจำการกำหนดตำแหน่งและทิศทาง
การเคลื่อนไหวร่างกายขณะอยู่ในห้องซ้อม..... 74
- 16 ตำแหน่งและทิศทางการเคลื่อนไหวร่างกายของ คิม และ อเล็กซานเดอร์ ที่เกิดจริง
บนเวทีการแสดง จะต้องเหมือนหรือใกล้เคียงมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับห้องซ้อม 74
- 17 ปัญหาขณะทำการซ้อมโดยมี สิ่งกีดขวาง ซึ่งนักแสดงต้องกะตำแหน่งและทิศทาง
การเคลื่อนที่ที่จะต้องให้แสดงจริงด้วยตนเอง โดยระยะลึกที่ต้องแสดงจริงถูก
อุปกรณ์ต่างๆ กีดขวางไว้..... 79
- 18 ระยะลึกที่ใช้แสดงจริง เมื่อทำการเก็บอุปกรณ์และสิ่งกีดขวางต่างๆ เข้าหลังม่าน
เรียบร้อยแล้ว..... 80
- 19 นักแสดงวอร์มร่างกายและเสียงเพื่อเตรียมตัวก่อนขึ้นเวที นักแสดงจะสวมเสื้อผ้า
เครื่องแต่งกาย และแต่งหน้า ทำผมเรียบร้อยตามที่ออกแบบไว้ เพื่อหลังจาก
การเตรียมความพร้อมช่วงนี้เสร็จจะได้ขึ้นแสดงทันที..... 90
- 20 นักแสดงจับมือกันล้อมวงทำสมาธิ ระหว่างนี้ผู้กำกับจะกระตุ้นและสร้าง
จินตนาการด้วยคำพูดให้นักแสดงแต่ละคน เชื่อมมันและถ่ายทอดลักษณะตัวละคร
ออกมาให้เต็มที่..... 91
- 21 รองศาสตราจารย์ถิรนนท์ อนุวัชศิริวงศ์ กล่าวแนะนำนักแสดง และเปิดประเด็น
สนทนาหลังจบการแสดง..... 93
- 22 นักแสดงผู้รับบทของ ชาน ซูจี บอกเล่าความรู้สึกที่มีต่อการแสดง ให้กับผู้ชม..... 93
- 23 ตัวแทนผู้ชม ทั้งชาวไทยและชาวพม่าร่วมขึ้นเวที แสดงความรู้สึกและความคิดเห็น 94
- 24 นักเขียนหญิงพม่าแสดงอารมณ์สะท้อนใจขณะสนทนาเกี่ยวกับภาพบนเวที
การแสดงที่เสนอเนื้อหาการถูกกดขี่ของหญิงสาวชาวพม่า..... 94
- 25 ดร.ไชยันต์ วนะภูติ กล่าวปิดการแสดง และแสดงทัศนคติต่อการได้ชมการแสดง..... 95